

О.М. Дудка

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ В СЕРЕДОВИЩІ МІСТА

В статті проаналізовано особливості розвитку архітектури багатофункціональних рекреаційних комплексів, виявлено їх роль і місце в формуванні міського середовища, виявлені основні архітектурно-просторові рішення та обумовлені тенденції сучасного розвитку.

Ключові слова: архітектурний об'єкт, рекреаційний комплекс, сучасні прийоми, міське середовище, поліфункціональність, містобудівні утворення.

Постановка проблеми

Новітні умови розвитку суспільства характеризується бурхливим темпом життєдіяльності, глобалізацією, соціально-економічними умовами та інтеграцією. Сучасне розуміння розвитку міського середовища пропонує новий підхід до містобудівного формування, де архітектурні об'єкти стають зонами нових міських рекреаційних центрів. Інтенсивне освоєння та використання природних ресурсів, формування сучасної транспортної інфраструктури та розвиток поліфункціональної архітектури приводить до трансформації багатьох рекреаційних комплексів в міському середовищі.

Значення рекреаційних просторів особливо підвищується у зв'язку з негативними наслідками науково-технічного прогресу, погіршенням природного середовища й урбанізацією. Рекреаційна діяльність тісно пов'язана із природоохоронними заходами, поліпшенням медичного обслуговування, розширенням послуг харчування, торгівлі й побуту, відпочинку й розваги.

Сучасне міське середовище дає багато нових прикладів організації соціально значимого простору, дослідження яких допомагає визначити механізми впливу самого середовища на поведінку людини. Зміна швидкості взаємодії людини з навколишнім середовищем і складний характер цього процесу вимагають уважного вивчення [1]. У зв'язку з цим актуальним стає пошук нових методів і прийомів архітектурного проектування, спрямованих на формування комфортного рекреаційного середовища в структурі сучасного міста [1, 2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Актуальність даного дослідження пов'язано перш за все з необхідністю нових комплексних

підходів в формування рекреаційних територій з урахуванням сучасних містобудівних концепцій, які дозволяють удосконалити багатофункціональну структуру короткочасного відпочинку та виявити нові форми збереження природного середовища міста.

Зв'язок архітектурної форми з основними характеристиками ділянки розглядає Ю.І. Курбатов як візуальну відповідність самої будівлі масштабу середовища міста. Крім цього, Ю.І. Курбатов, виділяє внутрішні зв'язки архітектурного об'єкта - «автономні сили», і зв'язку об'єкта з середовищем - «ландшафтні сили». Такі вчені як І.В. Жолтовський, С.Я. Кузнецов, Т.Ф. Панченко, А.П. Гозак вважають, що архітектурне формування будівлі передбачає зв'язок зовнішнього і внутрішнього простору через різні види прорізів, відкритих структур та форм.

Найбільш повно система «просторових меж» досліджена в дисертації О.І. Явейна, де розглянуті загальні поняття, що характеризують різні види просторових меж. Про необхідність використання простору та гармонійного включення будівлі в природне середовище відзначають такі вчені як Н.Я. Крижановська, Т.Ф. Панченко, С.О. Ніканоров [2, 3, 4]. Про важливість гармонії в архітектурі говорить А.М. Сидорин, описуючи методики проектування ландшафтних архітекторів.

Таким чином, сучасний розвиток та новітні технології впливають на формування архітектурних об'єктів та їх інтеграцією в міське середовище.

Метою дослідження є удосконалення сучасних прийомів формування багатофункціональних рекреаційних комплексів з адаптацією нових технологічних процесів формування рекреаційних міських територій. Відповідно до поставленої мети були визначені наступні **завдання дослідження**:

- проаналізувати науково-практичний досвід формування рекреаційних комплексів;
- виявити особливості формування рекреаційних утворень та фактори впливу на архітектурне формування рекреаційних комплексів;
- визначити сучасні прийоми формування архітектури багатофункціональних рекреаційних комплексів в структурі міста.

Виклад основного матеріалу

Розвиток життєдіяльності людського суспільства пов'язаний з істотним підвищенням значення рекреації (від лат. *res creatio* - відновлення). Рекреаційна діяльність тісно пов'язана із природоохоронними заходами, поліпшенням обслуговування, розширенням послуг харчування, торгівлі й побуту, відпочинку й розваги.

В ході вивчення науково-практичного досвіду формування рекреаційних комплексів було проведено детальний аналіз історичного формування такого типу споруд та виявлено, що в стародавній Греції та Римі розвивались ранні багатофункціональні структури (агора, громадський центр, терми – бані, що включали в себе бібліотеки, громадські зібрання, їдальні, лекційні зали тощо).

У період середньовіччя такі громадські центри втратили своє значення через релігійні сфери життя, а місцями спілкування та комунікаціями стали приватні будівлі.

Після промислової революції відбулося активне формотворення міських громадських центрів, суспільних комплексів з різноманітними функціями (пасажи, галереї, зібрання, торговельно-житлові комплекси, ділові центри тощо). Важливо зазначити, що саме такі крупні структури стають домінантами в структурі міст, а проектування багатофункціональних архітектурних об'єктів стає пріоритетним [5].

В період швидкого розвитку міського господарства виникають нові типи споруд. Процес формування нових типів будівель або реконструкції вже існуючих охопив і сферу рекреаційного та санітарно-курортного обслуговування [6].

Вже на початку ХХ ст. для громадян були організовані літні «колонії для перевтомлених» і «бази відпочинку». Для розширення масштабу будівництва було створено акціонерне товариство курортних і міжнародних сполучень. Також були побудовані перші санаторії.

Розміщення санаторіїв та інших рекреаційних центрів залежало від розташування міського курортного центру, рельєфу або природних умов курортної місцевості, які визначили планувальну організацію таких будівель і споруд, а їх складна блокова композиція включала вже багато різноманітних функціональних зон.

У процесі планування рекреаційних утворень передбачалося функціональне зонування території (санаторна зона, зона медичного та культурного обслуговування, господарська зона), визначалася номенклатура курортно-оздоровчих установ (готелі, будинки відпочинку, турбази), розроблялася система їх забудови (групова, павільйонна, змішана).

Зарубіжна архітектура багатофункціональних рекреаційних просторів 1920-1930-х років визначалася прогресом в області будівельних матеріалів (залізобетон, скло), використанням конструктивних методів промислових споруд, відрізняючись від останніх рішенням терас на уступах фасадів.

Важливо підкреслити, що рекреаційні центри обов'язково включали в свою структуру упорядкований рекреаційний простір у вигляді саду або парку, які представляли значну за площею територію, сформовану з використанням засобів ландшафтної архітектури і дизайну.

Таким чином, на формотворення архітектури багатофункціональних комплексів впливають соціальне та містобудівне значення об'єкту, особливості формування в міському середовищі, архітектурно-конструктивні системи, інженерне оснащення та композиційне вирішення в структурі великих міст.

Аналіз практичного досвіду формування рекреаційних комплексів визначає бурхливий розвиток багатофункціональної архітектури на зламі ХХ – ХХІ століть з акцентом на інтеграцію і розвиток суспільства [4, 6, 7]. Сучасний розвиток рекреаційної діяльності тісно пов'язаний з природоохоронними заходами, розширенням послуг обслуговування, харчування, торгівлі й відпочинку. Аналізуючи досвід формування рекреаційних комплексів, слід зазначити особливості їх розвитку, поліфункціональність, енергоефективність та активність відкритих публічних просторів.

Слід також підкреслити комплексний підхід в формуванні рекреаційних комплексів (досвід Німеччини та інших європейських країн). Важливі приклади формування рекреаційних утворень, де всі критерії класифікації знаходяться між собою в складній залежності (різноманітні функціональні зони, місце знаходження і контингент відвідувачів визначають тип рекреаційного комплексу). Слід відмітити, що рівень комфорту рекреаційних утворень впливає на об'ємно-планувальні рішення.

Також, на формування рекреаційного середовища впливає ряд певних факторів: антропометрія людини, ергономічні показники, психоемоційний стан, тощо.

Фактори, що впливають на формування рекреаційного середовища, можна підрозділити на

соціально-економічні, медико-біологічні, природні й матеріальні. Соціально-економічні - це потреби населення у відпочинку, які залежать від способу життя людини й можливостей суспільства; медико-біологічні фактори - стан здоров'я й психофізіологічних особливостей населення; природні - географічне положення й кліматичні умови; матеріальними є рекреаційні ресурси і їх просторове розміщення.

Розвиток публічних рекреаційних просторів й ефективне використання рекреаційних ресурсів - складне комплексне завдання, що вимагає формування професійного мислення фахівця. Рекреаційна діяльність вимагає знань з архітектурного формотворення рекреаційних просторів, вивчення рекреаційної території і її планувальної організації, взаємодії архітектурно-просторової організації зовнішнього й внутрішнього простору рекреаційної комплексу.

Багатофункціональний рекреаційний комплекс, як архітектурний об'єкт, стає не тільки місцем реалізації потреб суспільства, а й предметом іміджу, об'єктом комунікації [5,7]. Новітні технології роблять актуальним розвиток публічного простору як саморегульованої системи, що здатна відповідати сучасним культурним запитам суспільства і являють «інтегральний простір» в архітектурі [8].

Рекреаційна архітектура - це вид архітектурної діяльності, об'єктом якої є формування рекреаційних просторів. Рекреаційна архітектура тісно взаємодіє з ландшафтною архітектурою, де важливим є з'єднання штучного й природного середовища, бо природний ландшафт є головним середовищем рекреації.

Рекреаційні комплекси - містобудівні утворення різного функціонального профілю, які складаються із рекреаційних закладів, об'єднаних єдиним архітектурно-планувальним рішенням, загальною просторовою композицією і організацією обслуговування. Багатофункціональні рекреаційні комплекси є найбільш перспективною формою публічних просторів міського середовища.

Критерії класифікації рекреаційних комплексів групують на основі містобудівних і соціально-економічних факторів.

Містобудівні фактори визначають місце розташування, композицію і розмір рекреаційного комплексу та пов'язані з видами рекреаційних ресурсів і рівнем розвитку інфраструктури.

Соціально-економічні фактори впливають на формування рекреаційного комплексу через структуру рекреаційних потреб, якісні і кількісні характеристики рекреаційного потоку, економічну можливість і доцільність функціональної організації рекреаційного комплексу.

Всі критерії класифікації рекреаційних комплексів знаходяться між собою в складній залежності. Функціональні зони, місце знаходження і контингент відвідувачів визначають тип рекреаційного комплексу. Від типу комплексу залежить склад функціональних груп приміщень, які визначаються рівнем комфорту. Рівень комфорту впливає на об'ємні і планувальні рішення рекреаційних комплексів.

Сучасні архітектурно-просторові прийоми архітектурного формування багатофункціональних рекреаційних комплексів мають великий вплив на візуальне сприйняття таких об'єктів в міському середовищі.

Важливою особливістю є те, що рекреаційне середовище це результат взаємодії й взаємодоповнення трьох комплексних компонентів: рекреаційних ресурсів, рекреаційних утворень та рекреаційної діяльності.

Рекреаційні ресурси - сполучення трьох видів ресурсів: природних, історико-культурних і інфраструктурних ресурсів. Важливим акцентом при цьому є виявлення таких елементів як художня виразність природних і антропогенних ландшафтів. Рекреаційні ресурси створюють рекреаційний профіль певного ландшафту. Разом з цим вони потребують охорони природи, економічних й технічних умов розвитку ландшафту і сприяють їх перетворенню, освоєнню і благоустрою, тобто створенню системи рекреаційних утворень.

Рекреаційні утворення - функціональна сукупність рекреаційного природного (парк, лісопарк, гідропарк, водні басейни, нові насадження) і урбанізованого (рекреаційна установа, рекреаційний об'єкт, рекреаційний комплекс) середовища, перетвореного для рекреації. Рекреаційні утворення мають будь-який масштаб і вид, та розрізняються за таксономічними і типологічними ознаками.

Таксономічні ознаки визначають місце даного рекреаційного утворення в ієрархічній градації всієї системи рекреаційних утворень:

- регіональна - система рекреаційних утворень регіону;
- районна - система рекреаційних утворень району;
- локальна - система рекреаційних утворень однієї рекреаційної місцевості, однієї рекреаційної ділянки або мікроділянки.

Рекреаційна діяльність є основою для організації рекреаційних просторів та утворень, головним завданням якої є пристосування та благоустрій певного рекреаційного середовища (природного й штучного) [2-4].

Функції та зонування території рекреаційного об'єкту формуються з урахуванням: медико-

фізіологічних вимог до організації активних форм відпочинку; певних природно-кліматичних факторів; містобудівних умов; типологічних особливостей рекреаційної зони.

Природні фактори визначають типи рекреаційних споруджень і види занять; погодно-кліматичні фактори визначають сезонність споруджень: цілорічні й сезонні. За містобудівними умовами розміщення розрізняють функціональні блоки: рекреаційних об'єктів і сезонних рекреаційних споруд; відкритих утворень (публічних просторів). На планувальну організацію багатофункціональних комплексів відпочинку впливає наявність природних і архітектурних ландшафтів, які мають естетичну і рекреаційну цінність [9]. Форми рік, нариси берегу морів і озер, вершини пагорбів, перепади рельєфу, круті схили й водоспади, острови й лісові масиви — стабільний природний каркас, що визначає вид рекреації й планувальну організацію комплексу відпочинку.

У структурі сучасного міста просторові прийоми розміщення багатофункціональних рекреаційних комплексів будують за зональним або інфраструктурним принципом.

Зональний принцип пов'язаний з організацією зон рекреацій в центрі міста, в крупних житлових районах та в периферійних районах. Він може мати локальний, лінійний і лінійно-кільцевий характер.

Інфраструктурний принцип визначає розміщення рекреаційних утворень та зон відпочинку уздовж транспортних магістралей, утворюючи радіально - променеві, кільцеві й лінійні планувальні структури рекреаційного простору. Лінійний, лінійно-кільцевий розвиток рекреаційних зон створює безперервні зв'язки житлових утворень з рекреаційними об'єктами. Екологічні потреби сьогодення також диктують нові напрями розвитку в проектуванні рекреаційних просторів.

Важливо, що основним критерієм типологічних ознак таких центрів є їх функціональна характеристика. З урахуванням цих показників рекреаційні комплекси диференціюються на монофункціональні або поліфункціональні (багатофункціональні).

Монофункціональні комплекси надають елементарний набір послуг сервісного обслуговування: розміщення, харчування, відпочинку та включають такі блоки: житловий, обслуговуючий, адміністративний, громадського харчування, інженерно-технічний.

У містах обласного підпорядкування доцільно створення багатофункціональних рекреаційних комплексів. Відповідно до цілей і принципів такі рекреаційні комплекси включають найбільш поширені функціональні зони: громадського харчування; медійних бібліотек та лекційних

приміщень; культурно-дозвіллевих просторів; спортивно-оздоровчих приміщень; музейно - експозиційних та виставкових просторів.

У таких поліфункціональних центрах крім елементарного набору послуг громадського обслуговування надають різні рекреаційні послуги і включають блоки: релаксаційні, природно-дозвіллеві, інтерактивні, спортивно-оздоровчі, комунікативно-пізнавальні, торгово-розважальні, музейно-експозиційні та інші.

Поліфункціональні рекреаційні центри, розташовуючись в природному оточенні, в сучасних умовах стають особливо затребуваними. Це пов'язане з забрудненням навколишнього середовища, зменшенням естетичного розмаїття, високою щільністю забудови великих міст і урбанізованих територій [10]. Саме сьогодні, в світі глобального перетворення планети, цінність природного пейзажу безперервно зростає.

Великою проблемою сьогодні є інтенсивне використання цінної забудови міського середовища, зменшення площ рекреаційних ландшафтних ділянок, транспортне перевантаження сучасних крупних міст тощо. Це впливає на серйозні втрати естетичних та екологічних якостей міського середовища. Актуальні питання формотворення великих багатофункціональних рекреацій викликані необхідністю нових підходів у формуванні міських рекреаційних територій, що дозволяють регламентувати відкриті міські простори, поліпшити їх поліфункціональну структуру і передбачити заходи щодо збереження та відновлення природного середовища.

Так, в формуванні багатофункціональних рекреаційних комплексів з'являються нові підходи, які вносять значні зміни в процес створення архітектури будівель і споруд. Новий виток у розвитку технічного прогресу впливає на спорудження нових типів будівель і споруд, які несуть в собі, окрім функціональності, свою індивідуальність та філософію [11]. Також, важливо відмітити, що на сучасному рівні проектуванні архітектори використовують найрізноманітніший арсенал технічних і наукових досягнень, художньо-стилістичних інновацій та неординарних концепцій. Нові підходи в архітектурному формоутворенні якісно змінюються в мисленні самих архітекторів, а також значно розширюють творчі можливості.

В сучасній теорії і практиці містобудівної діяльності ландшафтний дизайн у формуванні середовища рекреаційних комплексів має пріоритетне значення [2,4,10]. Проектуванню малих садів і великих паркових територій при рекреаційних центрах в даний час приділяють велику увагу, тому існує їх велика різноманітність просторової організації.

Залежно від характеру планувальної організації та образного рішення їх можна класифікувати за цілою низкою критеріїв:

- за функціональним призначенням (для короткочасного відпочинку або тривалого, повсякденного і періодичного);
- за конфігурацією в плані та площі (квадратні, прямокутні або складної форми);
- за стилем планування (регулярні, ландшафтні або змішані);
- за характером рельєфу (плоскі, терасовані, горбисті);
- за пріоритетним визначенням рослин (сад хвойних рослин, декоративно-листяних, плодово-ягідних, квіткових (розарій, сиренгарій, альпінарій), змішаних і ін.).

Паркова територія або малий сад при рекреаційних комплексах має, перш за все, відокремлену зону з певним режимом відвідування і може бути призначений для повсякденного і періодичного відпочинку. Він відрізняється більш обмеженим характером експлуатації, специфічністю функціонального використання, а також використанням в композиції декоративних елементів з високим емоційним впливом.

Різноманітність та багатство архітектурно-просторових структур багатофункціональних рекреаційних комплексів можуть бути розвинені як для традиційних рекреаційних угруповань, так і в сучасних інтегрованих рекреаційних центрах [8, 9].

Висновки

Таким чином, в структурі сучасного міста повсякденний відпочинок здійснюється в комплексних багатофункціональних спорудах, в рекреаційних комплексах та рекреаційних центрах відпочинку. На їх розташування в міському середовищі впливає три фактори: рівномірність розміщення; транспортна й пішохідна доступність; комплексність їх розміщення в структурі міста.

В планувальній структурі міста розміщують рекреаційні комплекси багатофункціонального призначення. В такі рекреаційні комплекси включаються відкриті простори садів і скверів та публічні відкриті простори: виставочні, меморіальні, видовищні, декоративні, рекламно-інформаційні, атракціонні.

Архітектурно-просторові прийоми розміщення багатофункціональних рекреаційних комплексів будують за зональним або інфраструктурним принципом. Зональний принцип пов'язаний з організацією зон рекреації в центрі міста, в крупних житлових районах та в периферійних районах міста. Інфраструктурний принцип визначає розміщення рекреаційних утворень та зон відпочинку уздовж транспортних магістралей, утворюючи радіально-

променеві, кільцеві й лінійні планувальні структури рекреаційного простору. Екологічні потреби сьогодення також диктують нові напрями розвитку в проектуванні рекреаційних просторів [11, 12].

В ході дослідження визначено, що основними прийомами формування багатофункціональних рекреаційних комплексів в сучасній архітектурі громадських будівель і споруд є саморегулююча система, утворена внутрішніми і зовнішніми факторами та комплексному підходу, що відповідає 5 основним якостям:

- поліцентричності,
- інтеграції просторів,
- диференційності,
- комунікативності,
- типологічної різноманітності.

Сучасний розвиток архітектури і будівництва, інтенсивне освоєння природних ресурсів, формування розвинутої інфраструктури та розвиток полі функціональної архітектури призводять до трансформації, інтеграції та удосконалення формотворення рекреаційних територій в середовищі міста.

Література

1. Панченко, Т.Ф. Проблеми та засоби підвищення рівня архітектурно-ландшафтної організації міських територій [Текст] / Т.Ф. Панченко // *Региональные проблемы архитектуры и градостроительства: сб. науч. трудов: вып.11-12 / МОиНУ; ОГАСА – Одесса: Астропринт, 2013. С. 85-91.*
2. Крижановська, Н.Я. Основи ландшафтної архітектури и дизайну [Текст]: підручник / Н. Я Крижановська, М.А. Вотінов, о.В. Смирнова ; Харків. Нац. ун-т міськ. Госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О.М.Бекетова, 2019. – 348с.
3. Панченко, Т.Ф., Концепція архітектурно-ландшафтної організації територій [Текст] / Т.Ф. Панченко, І.І. Стецюк // *Дизайн архітектурного середовища: сучасні концепції і перспективи розвитку: зб. тез доповідей міжнародн. наук.-метод. конференції / відп. за випуск В.О.Тимохін. – К.: КНУБА, 2010. – С. 25-27.*
4. Ніканоров, С.О. Архітектура комплексів відпочинку в природному середовищі [Текст] / С.О. Ніканоров // *Архітектурний вісник КНУБА: наук.-вироб.збірник / Відповід.ред. Куліков П.М. – К.: КНУБА, 2016. – Вип. 8-9 – С. 366-375.*
5. Лінда, С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд [Текст] : навч. Посібник / С.М. Лінда. - Львів: вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. – 608 с.
6. Гетун, Г.В. Архітектура будівель і споруд [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Кн. 1: Основи проектування / Г.В. Гетун. - К.: Кондор, 2011. – 377 с.
7. Ежов, В.И. Архитектура общественных зданий и сооружений [Текст] / В.И. Ежов, С.В. Ежов, Д.В. Ежов; Под общей редакцией д-ра архитектуры, проф. В.И. Ежов - Киев: ВИСТКА, 2006. – 380 с.
8. Шумахер, П. Параметризм – Новый Глобальный Стиль для Архитектуры и Городского Дизайна [Электронный ресурс]. – Режим доступа:

http://www.patrikschumacher.com/Texts/Parametricism_Russian%20text.html.

9. Иконников, А. *Пространство и форма в архитектуре и градостроительстве [Текст] / А. Иконников. М.: КомКнига, 2006. - 352 с.*

10. Ахмедова, Е.А. *Эстетика архитектуры и дизайна [Текст]: учебное пособие / Е.А. Ахмедова. Самарск. гос. арх. строит. ун-т.: Самара, 2007. - 432 с.*

11. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com/content/printsipy-formirovaniya-arkhitektury-energoeffektivnykh-vysotnykh-zhilykh-zdaniy3>. <http://mod-arch-articul.blogspot.com>

12. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dslib.net/arkitektura-landshafta/principy-formirovaniya-zhiloy-sredy-v-usloviyah-nizhnego-povolzhja.html>

References

1. Panchenko, T.F. (2013) Problems and means of raising the level of architectural and landscape organization of urban areas. *Regional problems of architecture and town-planning: Comp. sc. works: vol.11-12 / UMON; OGASA – Odessa: Astroprint., P. 85-91.*

2. Krizhanovskaya, N.Ya., Votinov, M.A., Smirnova, O.V. (2019) Fundamentals of landscape architecture and design: tutorial ; *O.M. Beketov National University of Municipal Economy in Kharkiv*, 348p.

3. Panchenko, T.F., Stecuk, I.I. (2010) The concept of the architectural and landscape organization of territories Architectural design: modern concepts and development prospects: *comp. of theses of reports internat. sc.-methodical. conference / resp. for the vol. V.O.Timokhin. – K.: KNUBA, 25-27p.*

4. Nikanorov, S.O. (2016) Architecture of recreation complexes in the natural environment *Architectural Herald KNUBA: sc.-ind.comp / resp.red. Kulikov P.M. – K.: КНУБА, 2016. – Vol. 8-9, 366-375p.*

5. Linda, S.M. (2010) Architectural design of public buildings and structures: *tutor.. Lviv: pub-house NU «Lvivska Politechnica», 608 p.*

6. Getun, G.V., (2011) Architecture of buildings and structures: *tutorial for the stud. of higher educ. inst. Book. 1: Design basics.: Kondor, 377 p.*

7. Ezhov, V.I., Ezhov, S.V., Ezhov, D.V. (2067) Architecture of public buildings and structures. *Under the general editorship of the doctor of architecture, prof. V.I. - Kyiv: VISTKA, 380 p.*

8. Shumakher, P. Parametrism – New global style for architecture and urban design. Retrieved from: http://www.patrikschumacher.com/Texts/Parametricism_Russian%20text.html.

9. Ikonnikov, A. (2006) Space and form in architecture and town-planning.: *KomKniga, 352 p.*

10. Akhmedova, Ye.A. (2007) Aesthetics of architecture and design: *a manual. Samarck. gov.arch.building.university.: Samara, 432 p.*

11. Retrieved from:

<http://www.dissercat.com/content/printsipy-formirovaniya-arkhitektury-energoeffektivnykh-vysotnykh-zhilykh-zdaniy3>; <http://mod-arch-articul.blogspot.com>.

12. Retrieved from: <http://www.dslib.net/arkitektura-landshafta/principy-formirovaniya-zhiloy-sredy-v-usloviyah-nizhnego-povolzhja.html>

Рецензент: доктор архітектури, професор І.В. Древаль, завідувач кафедри містобудування, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Україна

Автор: ДУДКА Олена Миколаївна
кандидат архітектури, доцент кафедри Архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
E-mail - abs@kname.edu.ua

FORMATION FEATURES OF ARCHITECTURE OF MULTIFUNCTIONAL RECREATIONAL COMPLEXES IN THE URBAN ENVIRONMENT

O.M. Dudka

O.M. Beketov National University of Municipal Economy in Kharkiv, Ukraine

The article analyzes the peculiarities of the development of the architecture of multifunctional recreational complexes, it reveals their role and place in the urban environment formation, it ostends the main architectural and spatial solutions and the determined tendencies of modern development.

Intensive development and use of natural resources, the formation of modern transport infrastructure and the development of multifunctional architecture leads to the transformation of many recreational complexes in the urban environment.

Recreational activities are closely linked to nature conservation measures, improvement of service, expansion of nutrition services, trading and everyday life, recreation and entertainment.

The social and urban significance of the object influence on the formation of the architecture of multifunctional complexes, the peculiarities of formation in the urban environment, architectural and design systems, engineering equipment and compositional solution in the structure of large cities.

Multifunctional recreational complex, as an architectural object, becomes not only the place of realization of the needs of society, but also the subject of the image, the object of communication. The latest technologies make the development of the public space as a self-regulated system relevant to the contemporary cultural demands of society and represent an "integrated space" in architecture.

The main methods of forming multifunctional recreational complexes in the modern architecture of public buildings and structures is a self-regulating system, formed by internal and external factors and an integrated approach that corresponds to 5 main qualities: polycentricity, integration of spaces, differentiation, communicative, typological diversity.

Keywords: architectural object, recreational complex, modern methods, urban environment, polyfunctionality, town-planning object.